

BASTIAN OBERMAYER
FREDERIK OBERMAIER

in samenwerking met

PHILIPP GRÜLL en
CHRISTOPH GIESEN

DE GEVAARLIJKSTE MAN VAN DE WERELD

vertaald door Alexander van Kesteren en Erik de Vries

ALFABET UITGEVERS

2023

Copyright © 2022, Verlag Kiepenheuer & Witsch, Keulen /
Duitsland

Oorspronkelijke titel *Die Jagd auf das chinesische Phantom.*
Der gefährlichste Waffenhändler der Welt oder:
die Ohnmacht des Westens

© Nederlandse vertaling Alexander van Kesteren en Erik de Vries
en Alfabet Uitgevers

Omslagontwerp en -beeld Jan van Zomeren
Auteursfoto Friedrich Bungert, ANP
Typografie binnenwerk Peter Verwey

ISBN 978 90 213 4208 5

NUR 321

alfabetuitgevers.nl

Alfabet Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

INHOUD

Proloog	7
1 Wanted by the FBI	17
2 In het land van de Zwarte Draak	24
3 In de spionagehoofdstad	27
4 Kind van de revolutie	40
5 Raketwetenschap aan de Theems	47
6 Het spoor naar Europa	58
7 'WORD RIJK!'	67
8 Bij verstek veroordeeld	73
9 Raadselachtige studenten	87
10 Het spoor in de <i>Panama Papers</i>	95
11 In het teken van geluk	104
12 Onder agenten	118
13 Geheimzinnige sterfgevallen in Iran	134
14 Exporteurs van de dood	146
15 De aanval op Karl Lee wordt ingezet	157
16 China speelt hoog spel	165
17 Het regent raketten	174
18 De ring van vuur rond Israël	184
19 Oog in oog met de Chinese minister van Buitenlandse Zaken	197
20 Trumps troef	204

21	Jagen als een krokodil	214
22	Op naar Heilongjiang	222
23	De van afstand bestuurde dood	232
24	De omerta van Dalian	242
25	Geurende lente	251
26	Net als in de film	260
27	De aanval op Oekraïne	268
28	Een onrustbarende afloop	275
	Dankwoord	284
	Enkele opmerkingen van de auteurs	288
	Bibliografie	290

PROLOOG

Het was even na middernacht toen het vliegtuig met de schaduwkrijger aan boord contact maakte met de landingsbaan. Om veiligheidsredenen had de generaal een gewone lijnvlucht genomen; zoals altijd prijkte noch zijn echte naam, noch die van zijn metgezellen op de passagierslijst. Dit keer hadden spionnen hem echter in Damascus aan boord zien stappen van een vliegtuig van de Syrische luchtvaartmaatschappij Cham Wings. Israëlische en Amerikaanse geheime diensten konden hem lokaliseren omdat ze over zijn mobiele telefoongegevens beschikten. Toen vlucht 6Q501 ongeveer een uur later op de landingsbaan van Baghdad International Airport tot stilstand kwam, wisten ze op het CIA-hoofdkwartier in Langley al van de hoed en de rand.

De winternacht was zacht en er stond een milde bries toen Qasem Soleimani uit de Airbus A320 stapte en de vliegtuigtrap afdaalde: een soldaat met grijze haren, kortgeknipte baard en donkere ogen, een klein maar machtig man. Een van de publieke vijanden van de Verenigde Staten en Israël. Hij zou niet lang meer leven.

Soleimani werd in 1957 geboren in Rabor, een arm bergdorp in het oosten van Iran. Nadat de sjah in 1979 was afgezet, sloot hij zich aan bij de Revolutionaire Garde, een soort

schaduwleger dat naast de reguliere strijdkrachten opereert. Hij hielp een Koerdische opstand in het noordwesten van het land neer te slaan en vocht mee aan het front toen de Iraakse dictator Saddam Hoessein Iran binnenviel. Tijdens de oorlog met Irak, die tot 1988 duurde en het land traumatiseerde, nam de carrière van Soleimani een hoge vlucht. Hij groeide dankzij commando-operaties achter de vijandelijke linies uit tot een held, en nog voor zijn dertigste stond hij aan het hoofd van een voltallige divisie.

In 1998 vertrouwde de leiding van de Revolutionaire Garde hem het commando over de Al-Quds-eenheid toe: een mengeling van inlichtingendienst, militaire speciale eenheid en professionele wapenhandelaar. Hun missie: de invloed van Iran vergroten, tegenstanders opsporen, vleugellam maken en vermoorden.

Zo probeerden de door hem geleide brigades een moordenaar van een Mexicaans drugskartel in te huren om een bom-aanslag op de Saoedische ambassadeur in de Verenigde Staten te plegen. In Duitsland bespioneerden ze de voormalige president van de Duits-Israëlische Vereniging, Reinhold Robbe, met als doel een aanslag op hem te plegen.

Volgens westerse inlichtingendiensten was Soleimani het brein in Teheran achter vrijwel elk conflict in het Midden-Oosten. In Libanon steunden zijn Al-Quds-brigades de Hezbollah-militie, in Irak controleerden ze de machtigste sjiitische militie, in Jemen leverden ze wapens aan de Houthis-rebellen en in Syrië bleef dictator Bashar al-Assad mede dankzij Soleimani's mannen aan de macht. Ze stuurden soldaten en adviseurs en leverden wapens, waaronder raketten waarmee hun bondgenoten op afstand dood en verderf konden zaaien.

‘Soleimani is de machtigste zelfstandig opererende man in het Midden-Oosten,’ aldus voormalig CIA-agent John Maguire in *The New Yorker*. De Verenigde Staten verdachten hem van het plegen van terroristische aanslagen en talloze aanslagen op Amerikaanse troepen – niet alleen in het Midden-Oosten, maar ook in Bangkok, New Delhi, Lagos en Nairobi. Qasem Soleimani zou tienduizenden doden op zijn geweten hebben.

In die januarinacht in 2020 stond zijn vertrouweling Abu Mahdi al-Muhandis hem bij de vliegtuigtrap op te wachten. Hij was de gouverneur van Soleimani in Irak en voerde het bevel over de sjiitische Kataib Hezbollah-militie, een soort Iraans substituut-leger. Hoewel al-Muhandis geen officiële functie bekleedde, gebeurde er in Irak maar weinig waar hij niet bij betrokken was.

Een Toyota sedan en een Hyundai-busje stonden op de landingsbaan te wachten om Soleimani en zijn gezelschap naar het stadscentrum te brengen. Twee MQ-9 Reaper-drones cirkelden echter al op grote hoogte door de nachtelijke hemel. Ze hadden een lange reis achter de rug: verschillende media meldden later dat ze uren daarvoor waren opgestegen vanaf de meer dan 1000 kilometer verderop gelegen Amerikaanse militaire basis al-Udeid in Qatar. Ze werden bestuurd door piloten die aan de andere kant van de wereld op Creech Air Force Base in Nevada achter hun beeldschermen zaten. De naam van de drone, Reaper, betekent zoveel als ‘Man met de zeis’.

In Florida genoot men in de badplaats Palm Beach in die minuten van de laatste stralen middagzon. Twee dagen eerder had de toenmalige Amerikaanse president Donald Trump een groot nieuwjaarsfeest gegeven in zijn luxehotel Mar-a-Lago, en een paar uur geleden had hij er nog een rondje golf gespeeld.

Nu keek hij naar livebeelden van Qasem Soleimani op de luchthaven van Bagdad. Op zijn scherm zag Trump het signaal van de drone-camera en hij hoorde een van zijn militairen aftellen.

In de voorafgaande maanden had de wereld vol zorgen naar Iran en de Perzische Golf gekeken. In de zomer hadden er in de Straat van Hormuz – de zeestraat waar een vijfde van 's werelds olietransporten doorheen gaat – meerdere mysterieuze aanvallen op olietankers plaatsgevonden. Daarna waren er in september aanslagen gepleegd met drones en raketten op een enorm olieveld en een van 's werelds belangrijkste raffinaderijen in Saoedi-Arabië.

De spanningen tussen de Verenigde Staten en Iran liepen in de winter hoog op, tot het punt waarop vlak na Kerstmis een gevaarlijke kettingreactie ontstond: de vs hielden de Iraakse sjiiitische militie van Soleimani's vriend al-Muhandis verantwoordelijk voor een raketaanval op een Amerikaanse militaire basis in Noord-Irak, waarbij één Amerikaan om het leven was gekomen, en bombardeerden daarop diverse stellingen van de rebellenstrijders. Volgens Iraakse bronnen kwamen daarbij zeker vijftientig mensen om het leven. Kort daarna, eind december 2019, bestormde een woedende menigte het zwaar bewaakte terrein van de Amerikaanse ambassade in Bagdad. 'Dood aan de vs!' scandeerden de demonstranten, die met stenen en molotovcocktails gooiden, ruiten insloegen en meerdere branden stichtten. Gevechtshelikopters cirkelden door de lucht, mariniers kozen positie op de daken van de ambassade en bestookten de menigte met traangas. Zo te zien werd de wereldmacht vs bedreigd en vernederd door een woedende protesterende menigte. Maar wat de Amerikanen betrof was dit duidelijk geen spontane protestactie, maar waren deze rellen

door het regime in Iran georkestreerd. Ze waren ervan overtuigd dat Qasem Soleimani hier de hand in had.

Het oproer eindigde pas na twee dagen, op 1 januari 2020 – de Amerikaanse president Donald Trump schuimbekkend van woede achterlatend. Kort daarna nam hij een beslissing die zijn twee voorgangers, Barack Obama en George W. Bush, niet hadden aangedurfd en waarmee Trump zelfs zijn naaste adviseurs verraste: hij stuurde de Reaper-drones de lucht in.

Op het moment dat de Amerikaanse president in Mar-a-Lago de laatste seconden hoorde aftellen, was het in Bagdad 00.47 uur. Het konvooi van Soleimani draaide een met palmbomen omzoomde weg parallel aan de landingsbaan op waarlangs je het terrein van de luchthaven verliet. Na slechts 500 meter boog de weg scherp af naar rechts in de richting van het centrum van Bagdad, waar Soleimani de volgende ochtend een ontmoeting zou hebben met de Iraakse premier. Maar zover zou het nooit komen. Iemand op Creech Air Force Base in Nevada drukte op een knop. Enkele seconden later werd de nachtelijke lucht boven de luchthaven van Bagdad verlicht door een verblindende bliksemflits.

Meerdere Hellfire-raketten vernietigden de voertuigen en doodden de inzittenden. Het enige wat restte van het konvooi van de generaal, was een brandende hoop schroot. Het stonk naar verbrand vlees, zouden ooggetuigen later melden.

Het duurde niet lang voordat er een foto de wereld over ging, gemaakt door iemand die kennelijk in de uren na de moord-aanslag in de buurt was. Op de foto is een met vuil besmeurde hand in het gras te zien, met aan de middelvinger een ring met een grote bloedrode steen. Het is de ring van Soleimani. Daarmee was de man geïdentificeerd die al werd getipt als opvolger

van president Hassan Rohani en aan wiens leven op 3 januari 2020 bij de uitgang van de internationale luchthaven van Bagdad abrupt een einde kwam.

Op het moment dat vanuit het Pentagon de bevestiging kwam dat het Amerikaanse leger de Iraanse generaal had gedood, zat Donald Trump in zijn luxehotel aan tafel. De Amerikaanse president at gehaktbrood en ijs toe.

De Iraanse regering kondigde drie dagen van nationale rouw af. Geestelijk leider ayatollah Ali Khamenei en president Rohani zwoeren wraak te zullen nemen op de Amerikanen. De massale protesten tegen het regime van de moellahs van de afgelopen maanden en het excessieve geweld van de veiligheidstroepen tegen de eigen bevolking leken allemaal vergeten te zijn. De Iraniërs waren verenigd in hun woede. ‘Dood aan Amerika!’ en ‘Dood aan Israël!’ schalde het door de straten en over de pleinen van Teheran. De demonstranten droegen portretten van de dode met zich mee en talloze rode vlaggen, de kleur van de martelaren. In een onafzienbare begrafenisstoet betoonden miljoenen de generaal de laatste eer – terwijl de wereld zich ondertussen afvroeg: wat gaat er nu gebeuren?

The Washington Post en de Israëliische krant *Haaretz* noemden de gevolgen van de nachtelijke drone-aanval ‘niet te overzien’. De hashtag #WWIII – afkorting van ‘World War III’ – werd trending op Twitter. De Britse *Times* sprak van een ‘dramatische escalatie’; volgens *The New York Times* verkeerden de vs en Iran ‘op voet van oorlog’ en de *Neue Zürcher Zeitung* vreesde dat de hele regio in een brandhaard zou veranderen.

Kort daarna verklaarde Iran zich niet langer aan de internationale sancties inzake uraniumverrijking te zullen houden. Het nucleaire programma, dat na jarenlang moeizaam onder-

handelen was afgebouwd, werd opnieuw opgestart. Iran zou spoedig weer over dé bom kunnen beschikken.

Maar in die periode doemde er een veel groter gevaar op: Iraanse raketten. Slechts enkele jaren geleden nog maar werden deze vanwege hun beperkte actieradius en onnauwkeurigheid in militair opzicht als een *quantité négligeable* beschouwd. Gedurende lange tijd was de kans dat ze hun doel met honderden meters of zelfs kilometers zouden missen zeer groot. Maar Iran had met zijn raketprogramma enorme vooruitgang geboekt. De Amerikaanse Defense Intelligence Agency (Militaire inlichtingendienst; DIA) gaat ervan uit dat Teheran over het grootste en meest gevarieerde arsenaal van het Midden-Oosten beschikt. In de bunkers en silo's van het land zouden meer dan 1000 ballistische raketten zijn opgeslagen. De grootste zijn waarschijnlijk tot 18 meter lang en hebben een bereik tot 2000 kilometer. Ze kunnen doelwitten bereiken in Saoedi-Arabië en Egypte, maar ook in Israël en zelfs in Zuid-Europese landen als Griekenland. En die raketten waren nu tot op enkele meters nauwkeurig.

Een paar dagen na de moordaanslag op Qasem Soleimani zagen de Amerikaanse geheime diensten dat Iran zijn rakettroepen in verhoogde staat van paraatheid bracht. Donald Trump dreigde op Twitter het regime in Teheran met brute vergelding mocht het tot een aanslag komen. De Verenigde Staten hadden al 52 'strategisch en cultureel' belangrijke doelwitten gemarkeerd – een aantal met historische betekenis. Elk van deze doelwitten vertegenwoordigde een van de Amerikaanse gijzelaars die in 1979 tijdens de Islamitische Revolutie door Iraanse studenten in Teheran gevangen waren genomen. De Amerikaanse president voegde er in kapitalen aan toe: 'Iran zal heel snel en heel hard worden geraakt.'

De wereld hield vijf dagen en nachten de adem in. Toen, in de vroege uren van 8 januari, steeg in de westelijke Iraanse provincie Kermanshah de ene vuurbal na de andere op. Het was de eerste keer dat Iran zijn gevreesde ballistische raketten inzette tegen zijn aartsvijand, de Verenigde Staten. De Iraanse Revolutionaire Garde was begonnen aan operatie ‘Martelaar Soleimani’.

De dag daarvoor al had het Amerikaanse leger zijn bases in de regio in de hoogste staat van paraatheid gebracht. Op de Ayn al-Asad-basis in Irak, enkele honderden kilometers ten westen van Kermanshah, hadden de soldaten om 23.00 uur hun barakken verlaten en zich verschanst in de tientallen jaren oude bunkers die nog onder het bewind van Saddam Hoessein waren gebouwd. Dit was een van de grootste Amerikaanse bases in Irak. De Amerikaanse strijdkrachten hadden er 1500 mannen en vrouwen gestationeerd, plus enkele honderden soldaten uit landen als Denemarken, Noorwegen en Polen, die samen met de Verenigde Staten streden tegen de terreurgroep Islamitische Staat.

Nu, deze nacht, waren alleen de wachtposten nog in positie. Ondertussen probeerden de dronepiloten verwoed hun dure vliegtuigen in veiligheid te brengen door ze de lucht in te sturen.

Om 01.34 uur sloeg de eerste raket in. Daarna volgden er in korte tijd nog drie. In totaal werd de basis door zeker tien raketten getroffen.

Het was een aanval waarmee Iran de wereld voor eens en voor altijd liet zien hoe nauwkeurig en geavanceerd zijn rakettenarsenaal was – en dat hadden de Iraniërs mede te danken aan de hulp van een spook. Een mysterieuze Chinees die door kenners

wordt beschouwd als een van de gevaarlijkste mannen van de wereld.

Als Amerikaanse soldaten en hun bondgenoten op een militaire basis in het Midden-Oosten ijlings dekking zoeken in hun bunkers, als in Oekraïne mensen sterven in een rakettenregen, als het luchtalarm loeit in Tel Aviv, als kinderen verhongeren in Jemen en een stijgende olieprijs als gevolg van een aanval op Saoedische olieproductiefaciliteiten de wereldeconomie aan het wankelen brengt, is er een gereede kans dat deze man er iets mee te maken heeft. Telkens als diplomaten in Washington en Beijing, Genève en New York ruziën over ontwapening, valt steevast zijn naam. De man is een sleutelfiguur in de strijd om macht en invloed tussen de grootmachten vs en China.

Westerse inlichtingendiensten proberen hem al meer dan twee decennia in de kraag te vatten – minstens één Amerikaanse president heeft zich er persoonlijk mee bemoeid en Beijing opgeroepen te interveniëren.

Maar hij lijkt onaantastbaar, de zoektocht duurt nog altijd voort en tot nu toe hebben maar heel weinig mensen ooit zijn naam gehoord.

Hij is het Chinese spook.